

Marzyna Brzózka
Daniel Korzan
Szkoła Wyższa
im. Pawła Włodkowica w Płocku

Czasopiśmiennictwo naukowe płockich uczelni wyższych

Powstanie prasy w Europie Zachodniej datuje się na początek XVII wieku, polskiej natomiast na rok 1661, kiedy to na dworze Jana II Kazimierza ukazały się pierwsze numery „Merkuriusza Polskiego Ordynaryjnego”. Rozkwit piśmiennictwa periodycznego przypada na wiek XIX, kiedy to doszło do zróźnicowania się pism (poważne i bulwarowe, przed i popołudniowe, wg tematyki, orientacji politycznej, adresatów itp.).¹

Dynamiczny rozwój prasy dał szansę powstania wielu czasopismom, tak że o charakterze naukowym, czy popularnonaukowym.

Szczególną rolę odgrywają one we współczesnym, permanentnie zmieniającym się świecie nauki, gdzie każdy dzień przynosi nowe, często sensacyjne odkrycia, a dynamika rozwoju każdej z gałęzi nauki jest olbrzymia.

Jak podaje Wolna Encyklopedia Internetowa *Wikipedia* szacuje się, że na światowym rynku wydawniczym ukazuje się nie mniej niż 30 000 tytułów czasopism naukowych, które rocznie publikują ponad milion artykułów. Czasopisma naukowe może ogólnie podzielić na:

- § źródłowe - w których publikowane są głównie artykuły opisujące oryginalne badania naukowe,
- § przeglądowe - w których publikowane są włącznie artykuły opisujące i zestawiające wnioski z wielu publikacji źródłowych,
- § naukowo-techniczne - nastawione na publikowanie artykułów omawiających badania na styku nauki i przemysłu - np. opisujące wdrożenia wynalazków lub te badania naukowe, które szybko mogą znaleźć jakieś zastosowanie,
- § branżowe - które są przeznaczone głównie dla ludzi z przemysłu i zamieszczają artykuły o nowościach technologicznych, nowinki z branży oraz naukowe artykuły przeglądowe, które potencjalnie mogą zainteresować ludzi wdrażających nowe technologie,
- § popularnonaukowe - które zamieszczają uproszczone artykuły przeglądowe, pisane w taki sposób aby mogły je zrozumieć osoby bez wykształcenia z opisywanej dziedziny.²

Wiele współczesnych czasopism naukowych ma specyficzne kanały dystrybucji. Większość z nich dostępna jest jedynie w subskrypcji, niektóre natomiast udostępniane są za pośrednictwem globalnej sieci komputerowej Internet.

Odzwierciedleniem owych trendów, są wydawane także w płockim środowisku naukowym periodyki. Obejmują one przeróżną tematykę i zagadnienia związane z działalnością naukowo-badawczą płockich Uczelni.

¹ *Encyklopedia Internautica*, <http://encyklopedia.interia.pl/>, stan z dnia 2 marca 2006.

² Wolna Encyklopedia Internetowa *Wikipedia*, <http://pl.wikipedia.org/>, stan z dnia 2 marca 2006.

Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku

jest Uczelnią o najbogatszych tradycjach, zlokalizowaną na terenie Płocka.

Diecezja płocka, jako jedna z pierwszych w Polsce, wypełniła postanowienia soborowe dotyczące zakładania seminariów dla kandydatów do kapłaństwa. Dnia 9 września 1594 roku na posiedzeniu generalnym kapituły biskup Wojciech Baranowski erygował seminarium duchowne w Pułtusku. Jego prowadzenie Biskup powierzył jezuitom. Czas pobytu w seminarium miał trwać od 4 do 5 lat

Od chwili powstania seminarium Biskup snuł plany o przeniesieniu go do Płocka lub erygowaniu w stolicy diecezji nowego. Myśl tę zrealizował dopiero sufragan chełmiński biskup Seweryn Szczuka. Zaakceptował ją biskup płocki Ludwik Bartłomiej Załuski (1699 - 1722) i kapituła. Dla utrzymania kleryków bp. Załuski przeznaczył dochody z dwu wsi: Ościszowa i Kuniewka, zaś prowadzenie seminarium zostało powierzone misjonarzom św. Wincentego a Paulo.

Pierwsze zajęcia rozpoczęły się dopiero w 1717 roku, gdyż tyle czasu trwało przygotowanie budynku seminaryjnego. Przez długi czas uczelnię prowadziło trzech misjonarzy a liczba kleryków wahała się od 4 do 12.

Widząc opłakany stan seminarium pułtuskiego, biskup płocki Wincenty Popiel podjął decyzję połączenia tych dwu instytucji naukowych. Początkowo przeniósł z Pułuska tylko kursy teologiczne, a w rok potem tj. w 1865 roku filozoficzne.

W 1867 roku rosyjskie władze zaborcze zabrały na swoje cele dawną siedzibę benedyktynów i nakazały przeniesienie seminarium do znajdującego się na końcu miasta klasztoru poreformackiego. Przez wiele lat starano się o polepszenie warunków lokalowych uczelni. Dopiero w latach 1876 - 1883 sufragan płocki Aleksander Kazimierz Gintowt- Dziewałtowski uzyskał pewne fundusze (ok. 75 tys. rubli) na przebudowę gmachów seminaryjnych.

Antoni Julian Nowowiejski (1908 - 1941) rozwinął kompleks zabudowań seminaryjnych, powiększając o: budynek mieszkalny dla księży profesorów, gmach Biblioteki i Archiwum Diecezjalnego, rozbudowano także skrzydło gmachu głównego a dla wychowanków wybudowano salę gimnastyczną.

W 1910 roku, gdy seminarium płockie obchodziło dwusetną rocznicę swego istnienia, papież Pius X - 25 kwietnia dekretem nadał przywilej nadawania Seminarium stopnia naukowego bakałarza teologii. W 1924 roku przedłużono studia teologiczne do lat sześciu (2 lata filozofii i 4 teologii), zaś 25 września 1925 roku Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyznała seminarium płockiemu status wyższej uczelni. Ten piękny czas rozkwitu i rozwoju instytucji przerwała druga wojna światowa.

Największą i nieocenioną stratą dla seminarium, dla diecezji płockiej i w ogóle dla nauki było zniszczenie Biblioteki Seminaryjnej. Jej zbiory liczyły około 50 tys. tomów z różnymi dziedzinami wiedzy z przewagą dzieł filozoficzno - teologicznych. Biblioteka posiadała ok. 500 cennych inkunabułów, przeszło 1000 starodruków z XVI wieku i wiele innych dzieł, które stawiały ją na równi z wieloma liczącymi się bibliotekami w Polsce i Europie. Razem z Biblioteką przypadło mieszczone w tym samym gmachu bogate Archiwum Diecezjalne. Okupanci spalili i zniszczyli dużą ilość

książek. W marcu 1941r. zbiory p łockiej Biblioteki wywieziono do Królewca. Większość dzieł przepadła bezpowrotnie i do dziś nie wiadomo gdzie się znajduje.

Po ustaniu działań wojennych, z polecenia administratora apostolskiego ks. prałata Stanisława Figielskiego, księży: Wacław Jezusek i Czesław Pacuszka, jako pierwsi wrócili do Płocka i zaczęli organizować życie w opuszczonych przez żołnierzy SS gmachach seminaryjnych. Rozpoczęto prace porządkowe i zainaugurowano zajęcia naukowe. W maju 1946 r. seminarium powitało nowego biskupa p łockiego Tadeusza Zakrzewskiego (1946 - 1961).

W październiku 2000 roku weszła w życie umowa zawarta między Wyższym Seminarium Duchownym w P łocku a Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Na jej mocy klerycy p łockiej uczelni stali się pełnoprawnymi studentami Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.³

Wyższe Seminarium Duchowne wydaje „Studia P łockie”. Pierwszy tom tego rocznika ukazał się w 1973 roku. Możemy się w nim zapoznać z zagadnieniami dotyczącymi następujących działów: Teologia, Pismo Święte, Socjologia, Psychologia i Prawo Kanoniczne. W 2006 roku zostanie wydany 34 tom „Studiów”.

Do lokalnych czasopism Seminarium Duchownego zaliczyć należy „Sursum Corda”, które ukazuje się od ponad 30 lat w numerach specjalnych raz w roku. Najnowsze numery czasopisma udostępniane są tak że w wersji elektronicznej, na stronach internetowych seminarium.

Seminarium wydaje również czasopisma: „Życie Liturgiczne” i „Misyjny Szlak”. Mają one charakter gazetki ściennych. Pierwszy numer „Życie Liturgiczne” wydano w roku 1924, natomiast „Misyjny Szlak” jest najmłodszym periodykiem p łockiego seminarium. Ukazało się dopiero kilka jego numerów.

Szkoła Nauk Technicznych i Społecznych w Płocku

jest zamiejscową placówką Politechniki Warszawskiej. Obecna nazwa obowiązuje od 2002 roku, kiedy to nastąpiło przekształcenie powołanego w 1983r. Ośrodka Naukowo -Dydaktycznego w Szkołę Nauk Technicznych i Społecznych z Wydziałem Budownictwa, Mechaniki i Petrochemii oraz Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych

W kadencji 2005 - 2008 placówką kieruje prof. ndzw. dr hab. inż. Jacek Kubissa - Prorektor Politechniki Warszawskiej.⁴

Jedyną cyklicznie wydawaną publikacją przez p łocką Szkołę Nauk Technicznych i Społecznych są zeszyty naukowe, noszące tytuł „Inżynieria Systemów Bioagrotechnicznych”. Wydawanie ich rozpoczęto w 1994 roku, ukazują się one mniej więcej raz na dwa lata, a ich treść wypełniają materiały pokonferencyjne.

³ Na podstawie strony internetowej Wyższego Seminarium Duchownego w P łocku, <http://www.seminarium.plock.opoka.org.pl/>, stan z dnia 1 marca 2006.

⁴ Na podstawie strony internetowej Szkoły Nauk Technicznych i Społecznych w Płocku, <http://www.pw.plock.pl/>, stan z dnia 1 marca 2006.

Pracownicy naukowo- dydaktyczni Szkoły Nauk Technicznych i Społecznych czynni uczestniczą w pracach wielu sekcji Towarzystwa Naukowego Płockiego, publikują także swoje artykuły między innymi w „Notatkach Płockich”.

Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku

powstała w 1992 roku. Początkowo nosiła nazwę Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości, w roku 1995 decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej zmieniono nazwę Uczelni, na funkcjonującą dziś.

Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku kształci Studentów w zakresie blisko czterdziestu specjalności na następujących kierunkach studiów: administracja, informatyka, matematyka, historia sztuki, politologia, pedagogika, wychowanie fizyczne, zarządzanie i marketing, pielęgniarstwo (w Filii w Wyszkuwie). Kształcenie realizowane jest na trzy i półrocznych studiach inżynierskich (kierunek informatyka) oraz na studiach licencjackich i magisterskich w siedzibie Uczelni w Płocku oraz w Filiach w Iławie i w Wyszkuwie.

Interdyscyplinarnym periodykiem Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku są wydawane od 1988 roku „Zeszyty Naukowe”. Ukazało się ich już blisko trzydzieści numerów. Publikują one osiągnięcia naukowe i materiały ze spotkań naukowych, organizowanych także przez Studentów płockiej Uczelni. Zakres tematyczny „Zeszytów” jest bardzo zróżnicowany – od zagadnień humanistycznych, prezentowanych przez Wydziały Politologii, Administracji, Zarządzania, czy Pedagogiczny, przez zagadnienia anatomii i fizjologii człowieka, prezentowane przez Wydział Wychowania Fizycznego, po skomplikowane rozważania teorii matematycznych, prezentowane przez Instytut Matematyki, czy także rozwinięcia elektroniczne i techniczne, publikowane przez Wydział Informatyki Stosowanej.

Renomowanym i poczytnym tytułem jest „Humanizacja Pracy”, która wydawana była w Warszawie od 1991 roku, natomiast od roku 2000 wydawaniem jej zajmuje się Wydział Politologii Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica. Oprócz bieżących materiałów, tekstów i artykułów „Humanizacja Pracy” publikuje recenzje nowości wydawniczych poświęconych zagadnieniom pracy i opracowania publikacji zagranicznych.

Sporadycznie od 1998 roku wydawane są „Zeszyty Naukowe POLITEA”, ukazujące się przy okazji różnego rodzaju wydarzeń, takich jak sympozja, konferencje.

Najprężniejszą działalność wydawniczą, także w zakresie czasopiśmiennictwa naukowego, prowadzi Wydział Pedagogiczny Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku.

Jest on wydawcą kwartalnika „Edukacja Dorosłych”, którego tradycję sięgają 1994 roku, kiedy to zaczął być wydawany w Toruniu przez Wydawnictwo Adam Marszałek. Obecnie wydawany jest on przez Akademickie Towarzystwo Andragogiczne i Polsko- Niemiecką Fundację Edukacji Dorosłych, a redagowany przez zespół Pracowników Wydziału Pedagogicznego SWPW. „Edukacja Dorosłych” zawiera następujące stałe działy:

§ teoretyczne problemy edukacji dorosłych i polityki oświatowej;

- § praktyka edukacyjna;
- § edukacja dorosłych za granicą;
- § z kart historii;
- § aktualia i recenzje.

„Edukacja Dorosłych” zajmuje ważną rolę opiniotwórczą w środowisku polskiej andragogiki. Związana z nią seria wydawnicza „Biblioteka Edukacji Dorosłych” liczy już sobie 35 pozycji.

Ciekawą pozycją w ofercie wydawnictw cyklicznych redagowanych na Wydziale Pedagogicznym SWPW jest „Rocznik Andragogiczny”. Swą tematyką zbliżony jest to „Edukacji dorosłych”, obejmuje następujące stałe działy:

- § teoria edukacji dorosłych;
- § modernizacja procesu kształcenia;
- § edukacja dorosłych za granicą;
- § z doświadczeń praktyki edukacyjnej;
- § aktualia;
- § recenzje.

Każdy numer „Rocznika” kończy felieton jego Redaktora Naczelnego – Profesora Józefa Półturzyckiego, zamykający w całość dany rok w polskiej andragogice.

Czasopismem, wydawanym kwartalnie, traktującym o problemach kształcenia niepaństwowego i otwartego w Polsce (i nie tylko), jest wydawana na Wydziale Pedagogicznym SWPW od 1998 roku „Edukacja Otwarta”. Autorzy z różnych środowisk pedagogicznych w kraju i z zagranicy prezentują tu swoje teksty w następujących stałych rubrykach:

- § doświadczenia szkół niepaństwowych;
- § o nowy kształt edukacji;
- § edukacja otwarta za granicą;
- § badania i innowacje edukacyjne;
- § klasycy pedagogiki;
- § aktualności życia naukowego w środowisku wyższych szkół niepaństwowych;
- § nowości i recenzje.

Pismo wypełnia poważną lukę na rynku czasopism pedagogicznych, orientując swoje zainteresowania na problemy stale rozwijającego się (od 1991 roku) szkolnictwa niepaństwowego w Polsce.

Wydział Pedagogiczny SWPW współuczestniczył tak że w wydawaniu kwartalnika „Kultura i Edukacja”, poświęconego szeroko rozumianym problemom pedagogiki we współczesnym świecie.

Planowane jest tak że na Wydziale wznowienie, wspólnie z Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, w odnowionej postaci czasopisma „Toruńsko-Płockie Studia Dydaktyczne”. Jego tematyka oscylować będzie wokół problemów i poszukiwań dydaktycznych, a tak że implikacji technologii informacyjnej w procesie dydaktycznym, e-edukacji, jako nowej perspektywy dla dydaktyki oraz aktualności we współczesnej dydaktyce.

Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica wydaje także dwa semestralne czasopisma poświęcone życiu Uczelni i jej codziennym problemom. Są to „Gazeta Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku” i studencka „Per Contra”.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku

utworzona na bazie dwóch kolegiów nauczycielskich: Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych i Kolegium Nauczycielskiego, które funkcjonowały w Płocku w latach 1990-2000. PWSZ została uruchomiona na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 1999 roku (Dz. U. Nr 55, poz. 557). Kształcenie w PWSZ w Płocku prowadzone jest na poziomie licencjackim i trwa 3 lata. Płocka PWSZ kształci w zakresie następujących specjalności: język angielski; język niemiecki; język rosyjski z językiem angielskim lub niemieckim; matematyka; pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z muzyką lub plastyką; edukacja wczesnoszkolna z językiem angielskim lub niemieckim, finanse i rachunkowość przedsiębiorstw; ekonomia i integracji rolnej i regionalnej w UE; ekonomia agrobiznesu.

Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku powstało w 2000 roku. Wydaje ono trzy rodzaje publikacji: zeszyty naukowe, monografie oraz materiały informacyjne. Od początku istnienia Wydawnictwa jego redaktorem naczelnym jest prof. zw. dr hab. Krzysztof A. Kuczyński.

Cyklicznie wydawane „Zeszyty naukowe” wydawane są w seriach:

- § „Neofilologia”;
- § „Pedagogika”;
- § „Nauki Ekonomiczne”.

W latach 2001-2003 ukazało się pięć tomów z serii „Neofilologia” oraz po jednym tomie z serii „Pedagogika” i z serii „Nauki Ekonomiczne”. Zeszyty te zawierają publikacje pracowników z poszczególnych Instytutów oraz prac cenionych naukowców z innych ośrodków akademickich, m. in. z Warszawy, Łodzi, Krakowa czy Wrocławia. W roku 2004 ukazał się też szósty już tom zeszytów naukowych materiałów serii „Neofilologia” oraz *Informator dla studentów i kandydatów na studia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Płocku w roku akademickim 2004/2005*. Wydano także drugi tom zeszytów materiałów serii „Pedagogika” oraz drugi materiałów serii „Nauki Ekonomiczne”.

W roku 2005 ukazały się dwa kolejne tomy zeszytu „Pedagogika”, będące pokłosiem, zorganizowanej w Soczewce koło Płocka Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Kształcenie Pedagogów – strategie, koncepcje, idee*, która odbyła się w dniach 17-18 stycznia 2005. Wśród autorów opracowań znalazło się wielu specjalistów z różnych środowisk naukowych w kraju i za granicą, a także nauczyciele-praktycy z płockich szkół i uczelni.

Wśród materiałów informacyjnych należy wymienić ilustrowane foldery o PWSZ w Płocku oraz kolejne wydania Informatora dla studentów i kandydatów na studia w PWSZ w Płocku.⁵

⁵ Na podstawie strony internetowej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku, <http://pwsz.mprofile.pnet.ws/>, stan z dnia 1 marca 2006.